

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

CXXIV.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

probat exemplum epulonis, qui & locutus est mediis in flammis linguâ suâ, eademque haud unâ ratione, sicut suo loco ostendetur, peccavit. Luc. XVI. 24. f.

CXXIV. Argumentum decimum nonum, ex Phil. II. 9. 10. petitum I. instantiam perpetuam patitur à Diabolo, qui, si ob distributionis universalitatem sub numero *regum, & solus* contrinetur, & ipse cogitur genu flectere ad tremendum Salvatoris nostri nomen, atque confiteri, quia Dominus JESUS CHRISTUS est in gloria DEI patris; & tamen quotidie peccat, *DEum tanquam hostem odit, non invocat eum, nihilque boni ab eo expectat*, ut loquitur Augustana Confessio, Artic. XX. Ergo nec repugnabit, damnatos timere atque revereri Filium DEI, tanquam supremum ipsorum judicem, & tamen peccare. II. De dicto Paulino: *inferi flectere genu debent Christo*; non est una omnium interpretum, sive quoad subiectum, sive quoad prædicationem sententia. Nonnulli I. distributione isthac: *caelestia, terrestria, inferna*; universam creaturarum omnium multitudinem contineri existimant, quam genu Christo flectere, hoc est, eidem subiectum esse & pro DEO atque Domino in regno potentiae illum agnoscere, oporteat. Tertullianus, libro de Trinitate: pag. 613. Neque enim, si non & DEUS esset Christus, omne se in nomine ejus genu flecteret, *caelestium & terrestrium & inferiorum, nec visibilia aut invisibilia, aut rerum omnium omnis creatura homini esset subiecta sive substrata, qua se ante hominem esse meminisset*. Origenes, libro I. Periarch. c. VI. pag. 681. Omnes hi, qui in nomine JESU genu flectentes, per hoc ipsum subjectionis suae insignia declararunt, qui sunt *caelestium, terrestrium & inferiorum*: in quibus tribus significationibus omnis universitas indicatur. Ambrosius, Comment. in Epist. ad Phil. II. Tom. V. p. 368. Nomen DEI, per naturam, non per solam appellationem super omne nomen est. Hinc est, ut in nomine JESU omne genu flectatur, *caelestium, terrestrium & inferiorum*; sicut ad Romanos significat, inter cetera dicens: *& ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia DEUS benedictus in secula. Quae sint autem haec omnia, in epistola istâ aperit, dicens: caelestia, terrestria & inferna. Alia enim nulla sunt. Quos sequitur, adjectâ ratione, cur voce inferiorum non possint specialiter daemones intelligi, Theod. Beza, ad h. l. Nolim quidem ego hic subtiliter philosophari, an Diaboli hoc nomine significentur, quos alibi facit aëris principes. Sunt ista nobis abscondita, quamvis aliquid liceat in utramque partem disserere, ex his, quae de tartaro, abyssu, tenebris com-*
memo-

memorantur, II. Pet. II. 4. & Jud. v. 6. Existimarim quidem ego simpliciter, ista enunciatione Paulum voluisse exprimere, quæcumque & supra mundum sunt & in mundo, quæ omnia testetur Christum aliquando agnitura pro DEO, id est, quum venerit mundum judicaturus. Itaque flectere genu, pro adorare, id est, tanquam Deo subjici, dictum erit *ἐκ τῶν ἁγίων*, de iis quoque, quæ sensus & rationis, vel etiam utriusque sunt expertia. Quæ si vera sunt, tam non sequitur, damnatos non peccaturos esse, quam si quis hinc colligere vellet, nec diabolos, nec homines in præsentî vitâ, quippe qui numero universitatis æquè ac damnati comprehenduntur, peccare. Quæ enim est consequentia: subiecta sunt Christo omnia: Ergo nemo peccat? Alii verò 2. dispesci hic duntaxat universitatem creaturarum rationalium, in cœlestes, id est, angelos bonos, in terrestres, id est, homines bonos malosque, & infernales, id est, dæmones, arbitrantur. Hieronymus, Comm. in Ep. ad Phil. Tom. IX. p. 365. Et infernorum; hic, inquit, infernorum custodes inducit. Jo. Chrysostr. Tom. IV. p. 1170. Quid verò est, cœlestium, terrestrium & infernorum? Hoc est, omnis mundus, & angeli & homines & dæmones. Quem, ut solet, verbotenus sequitur Theophylactus, h. l. p. 658. Basilii; apud Oecumenium, p. 666. *ἐπιπροσκύτων καὶ ἐπιπροσκύτων ἀγγέλων καὶ ἐπιπροσκύτων καὶ δαιμόνων*. Genuflexionem verò vel de adoratione exponunt; Basilii, l. c. *πάντες γένου κάμψη* εἰς προσκύνησιν ἢ δηλοῦσιν*. Chrysostr. in I. Cor. XIII. T. IV. p. 576. Huic omne genu flectatur cœlestium, terrestrium & infernorum. Haud equidem genua, ossave, spiritibus iribiendo, (absit enim) sed eminentem adorationem pro humano captu declarans. Quæ tamen adoratio toto genere diversa est ab eâ, quâ DEum veneramur, nec quicquam iis aliud notat, quam ex parte intellectus confessionem Divinæ majestatis in Christo habitantem, ex parte voluntatis verò subjectionem coactam, cum servili timore conjunctam; unde Basilii semet exponit: *καὶ ἡδὲ καὶ δαίμονες ἐπιπροσκύτων* (διὸ φησιν οἰδαμὲν σε τίς εἶ, ὅτι ὁ ἀγγέλων ἢ δαίμων) καὶ ἐπιπροσκύτωνται, ὅταν ὁς χειρὸς καὶ ἰσῆ. Chrysostr. l. c. Omnis lingua confitebitur, quod Dominus sit JESUS Christus, ad gloriam DEI patris; id est, ut omnes hoc dicant. Illud verò gloria est patris. Hom. IX. in Act. III. Tom. III. pag. 508. Quoties de viro aliquo virtutibus prædito loquimur, dicimus: lava os tuum & sic mentionem facio: nunc verò honorabile nomen, quod est nomen super omne nomen, quod admirabile in omni terrâ, quod dæmones audientes contremiscunt, simpliciter distrahimus. & consuetudinem, quæ id fecit contemptissimum! Theophylactus,

Etus. l.c. Nam & demones agnoscant & inviti inflectentur, non amplius veritati repugnantes, quia & ante tempus illud dicebant: novimus te, qui sis. Vel de subjectione simplici, eaque violentâ. Quâ ratione Hilarius, libro de Patris & Filii unitate, p. 751. Et cum caelestia & terrestria genua flectent; hoc caput omnis principatus & potestatis est, ut & omnia genu flectendo subiecta sint, in quo sumus subiecti & cui sumus subiecti, & quia per habitantem in se corporaliter divinitatis plenitudinem in DEI patris sit gloria consistendus. Præclare Hieronymus, lib. II. in Ep. ad Eph. c. III. Tom. IX. p. 219. Non ad genua corporis, sed ad subjectionem mentis & inclinationem animæ, cordisque obsequium pertinet, terra se coquantis, ut Psalmista quoque canit dicens: adhesit pavimento anima mea. Res enim spiritalis & incorporea anima rei corporali, pavimento, quomodo potuit adherere? Esto quippe in nomine JESU flectant genua terrestria. Nunquid & angelos, cæterasque virtutes, quæ in caelestibus perseverant, possumus affirmare, speciem habere corpoream, ut in nomine ejus flectant genu? Vel apud inferos animas vinculis corporis liberatas, genu, quod non habent, esse flexuras? Quomodo igitur, quicumque subiectus est salvatori, flectere ei genu dicitur? Sic, qui peccati servus est, & habet spiritum servitutis iterum in timore, genu scribitur flexisse peccato. Dereliqui mihi, ait Dominus, septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal, idolo scilicet atque peccato. Qui fornicator est, & per lupanaria scorta que discurret, libidini flectit genu suum. Qui furiosus, flexo adorat iram genu. Qui mammonam suspicit & DELLS ejus est rener, flectit genua avaritiæ atque luxuriæ. Et quid necesse est, singula peragrare? Toties Diabolo flectimus genu, quotiescunque peccamus. Atq; hæc secunda sententia contextui dictorum & scopo Pauli, qui est: demonstrare, Christum exaltatione suâ factum esse Dominum; haud inconveniens esse videtur. Ex quâ tamen si sequitur: damnatos non peccaturos esse; eadem vi sequetur, nec Diabolos hodie, nec homines ullos peccare. Perinde enim omnes generalitati vocum involvuntur. Pontificii equidem damnatos & demones negant dici posse, genua Servatori nostro flectere, cum eundem potius blasphemant, quam adorent, atque ex hoc fomite purgatorium ignem accendunt: Palam est, inquit Eccius, in Enchir. cap. de Purg. quod, qui intus subtus terram sunt, non flectunt genu in nomine JESU, sed illum potius obstinaciter blasphemant: sunt ergo in purgatorio, qui genu flectunt. Sed verò hoc non ita palam est, ne quidem propriæ religionis sociis, utpote Bellarmino, lib. I. de Purgat. c. IV. §. ut uncur

nostri. Neque sequitur: genu flectunt; ergo adorant: genu enim flectere etiam: subijci, significat, ceu ostensum est; subiectio verò secundum Thom. Aq. Lect. III. super cap. II. Phil. est duplex: Una voluntaria, altera involuntaria. Omnes angeli sancti Christo subijciuntur, sed voluntariè; sed demones & damnati non sic, verum involuntariè. Rectè igitur Luc. Osiander: Omnes creaturae ipsius potestati sunt subiecta, ut angeli atque homines ipsum colant, Diaboli verò coram ipso contremiscant. Bened. Aretius: flectunt genu caelestes spiritus admirando, terrestres pii invocando, subterranei spiritus & infernales metuendo. Nec etiam absurdum est, si quis dicat, in præsentis dicto Paulino, secundum Ag. Hunnium, ad h. l. non tam, quid fiat, quam quid fieri debeat; exponi. Quid? quod in Rom. Ecclesiâ rarum non sit, demones adorare Christum, aut S. crucem, aut S. Deiparam Mariam, & alios ad idem faciendum ferè & ex toto pectore cohortari. Martinus Eifengrein, Theol. Rom. Lic. Eccles. Palæo-Oetinganæ quondam Præpositus & Acad. Ingolstadtensis Vice-Cancellarius, edidit An. superioris seculi septuagesimo primo libellum, cui titulus est: Unser & Frau zu alten Oetinge; eodem anno refutatum à gravissimo, doctissimoq; Theologo, Jo. Marbachio. Is in eo occupatus est, ut miraculo, noviter in expellendo è nobili virgine, operâ Petri Canisii, ce-lebris è soc. Jesu Theologi, dæmone patrato, auctoritatem Mariæ Oetinganæ, temporum injuriâ collapsam, denuo restauret, atq; inter alia obedientiam quoq; diaboli, orationem, virtutesq; alias mirum in modum commendat: Auff des Jungfräuleins Anzeigen / ist jederman alsobald auffgestanden / und hat Herr Canisius dem Teuffel auch gebotten auffzusehen / und mitten in die Capell zu retten / daselbst das Gebett / item den Widerruff und was ihm dann von Gott auffgeladen worden / ohnverzägenlich zuverrichten. Das hat er / wiewol er ungern daran kam / doch sehslich thun müssen. Ist derohalben auffgestanden / das Angesicht von dem Altar zu der Thüren gewendet. Aber Doctor Canisius hat ihm deswegen zugeredet und ufferladen / er solle sich gegen dem Altar kehren; Welchem Priesterlichen Gewalt und Befelch er sich wol nicht widersetzen mögen / sondern sich alsobald darauff gegen dem Altar gewendet / aber auß dem Mägdlein ganz sämmerlich anfangen zu schreyen: D wehe / D wehe / D wehe meiner grossen Pein. Hat auch darneben vermeldet / es seye kein Teuffel in zwanzig Jahren also gemartert und gepeinigt worden / als er. Nach dem nun jederman das arme geplagte Jungfräulein vor

Dis

diesem bösen Geist gern entlediget gesehen / hat ihme Herr Doctor *Canisius*
 wider mit Ernst zugesprochen und gesagt: So thue was dir befohlen ist/
 du böser Geist/ und gib Gott und seiner Mutter die Ehre. Darauf hat
 der Teuffel dem Mägdlein ihre arm kreuzweys aufgespannet/ und ehe er
 dann angefangen zubetten/ zuvor zu den umstehenden gesprochen: Seht
 zu/ ihr Christen / wir Teuffel müssen Gott und seiner Mutter gehorsam
 seyn und ihr wollet ihme nicht gehorsam seyn. Ist darauff auff die Knie
 niedergefallen und also mit aufgespannten Armen zum fünfften mal das
 Vatter unser gebettet: Vatter unser/ der du bist in Himmeln. In die
 erst Wunden des Erlösers und Seeligmachers/ Christi Jesu. Dann
 diese Wort hat er an ein jedwedes Geber insonderheit gehendet/ und also
 das Vatter unser bis zu end gesprochen. Gleichfals auch das *Ave Maria*.
 Da er dann/ als er gesagt: Du bist voller Gnaden/ diese Wort dazwischen
 gesetzt: Dein Gnad und Barmhertzigkeit seye mit allen denen/ die da seind
 in diesem würdigen Gotteshaus; und leslich mit diesem Anhang beschloß:
 Verricht Gott für sie. Also hat er das Vatter unser und das *Ave Maria*
 zum fünfften mal gesprochen/ und allwegen obvermelte Wort dazwischen
 gesetzt. Nach Verrichtung solches hat der böse Geist angefangen/ die
 Mutter Gottes auff das höchst zupreisen und zuloben / ihero auch so hohe/
 herliche und gewaltige Titel/ mit ganz zierlichen Worten gegeben/ daß
 alle/ so dabey waren/ sich nicht genugsam darüber verwundern künnten. *D.*
Canisius aber hat ihm im Nahmen des Allmächtigen Gottes mit ernst be-
 fohlen/ er solle aufffahren/ die Zeit seye nun vorhanden. Da hat ihme der
 Teuffel truglich geantwortet: Ich muß zuvor die Erden siebenmal küssen.
 Welches ihme vergönnet war. Und nachdem ers geküßet hatte fragte ihne
D. Can. warum er solches thäte? Darauf er geantwortet: Der Mutter Got-
 tes zu ehren hab ich es thun müssen/ daruñ/ daß ich sie also gelästert habe.
 Nach solchem ist er aufgefahren. Habes hic in *Eccl. Romanâ Diabo-
 lum*, man^o in honorem crucis Christi complicantem, homines im-
 pios ob impietatem increpantem, flexo genu Deum Patrem atq; in
 hoc Filium, nõ exclusâ carne ejus, repetitâ quinquies oratione Do-
 minicâ, & quidem in gloriam vulnerum Christi, adorantem, pro
 totâ Ecclesia devotè intercedentem, Mariam ΘΙΟΤΙΧΟΙ mirificè præ-
 dicañtem & opprobria in ipsam jaçta revocantem, quinimò ob ea-
 dem Deo satisfaciẽtem. Non immeritò devotum hoc & Papâ
 ipso intus & in cute πικρὸν ἄσπερον dæmonium miratur *Marbachius*.

3. Alii

4. Alii ver-
 minibus
 tione my-
 tantur
 terrena
 tium lic-
 Eius mem-
 mus: aut
 & imperit-
 & juli & p-
 quicquam
 men procu-
 neque ho-
 habet pat-
 tuos sub-
 appellat per
 qui albu-
 sunt mortui.
 loco sic et
 per se se cor-
 vero inferi-
 quia super-
 igitur
 ubi tamen
 tim D. Mar-
 Aretas, in
 vocis: «
 sub terrâ,
 compoliti
 notatione
 nonnulli
 sunt ratio-
 Theolog
 fertim in
 erit: ma-
 angelis in

3. Alii verba: *cœlestium, terrestrium & inferorum*, allegoricè de hominibus justis & injustis intelligunt, qui vel cœlestem, consideratione mysteriorum Divinorum & sanctitatis consecratione, imitantur naturam, vel amore rerum mundanarum ad humilitatem terrenæ impuritatis deprimuntur, vel denique scelerum & flagitiorum licentiâ inferorum indolem & improbitatem trahunt. Ejus meminit Basiliius: ἢ ὅτι καὶ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἀμάρτανολοι. Chryso-
 mus: *aut & justis & viventes*, (quod vocabulum sine dubio ab alienâ & imperitâ manu accessit) *& peccatores*. Theophylactus: *Vel quod & justis & peccatores*. Quamquam verò neque ex hac sententiâ quicquam contra inferorum peccata concludi possit, longius tamen procul dubio, à vocum ἐμφάνει & textus œconomia recedit, neque hodie, quantum mihi constat, ullum facile inter eruditos habet patronum. 4. Theodoretus inferos interpretatur, mortuos sub terrâ in sepulcro reconditos. Tom. II. pag. 126. *Cœlestes appellat potestates, quæ sub aspectum non cadunt. Terrestres autem, homines, qui adhuc vivunt. κατὰ χθονίους autem, hoc est, eos, qui sunt sub terris, illos, qui sunt mortui*. Quamquam enim in medio mundi atque ita infimo loco sita est terra, ipsa tamen, quia magnum quoddam corpus est, per sese considerata, habet partes quasdam superiores, quasdam verò inferiores. Sicut igitur superiora terræ ἐπίγεια vocâtur à Paulo, quia supra totam existunt terram, ita inferiora, quia subtus eâ sunt κατὰ χθονίαι nominantur. Quemadmodû & locum parallelû, Ap. V. 3. ubi tamen extat: ὑποκάτω τῆς γῆς, gravissimi interpretes, nominatim D. Matth. Hoë, de mortuis in sepulcro existentibus, exponunt. Aretas, in h. l. ἀντὶ τῶν πῶν ἰδὲν εἰς ἡδὲ δυνάτω. Nititur præfens sententia vocis: κατὰ χθονίαν, proprietate, quippe quæ in literâ eos notat, qui sub terrâ, seu tellure existunt, neque alibi etiam unquam sive in compositione, sive divisim, statum duntaxat inferiorem, sine connotatione loci, ne quidem dicto, Eph. IV. 9. excepto, quamquam nonnulli aliter sentiant, significare videtur. Et certè graves hæc sunt rationes, cur hæc sententia, utut secundam potius plerique Theologorum amplectantur, cæteris anteferri debeat; cum præfertim in textu nihil prorsus repugnet. Sensus quippe tum hic erit: majestatem Christi conspectum & agnitum iri partim ab angelis in cœlo beatis, partim ab hominibus in terrâ viventibus,

partim à demortuis quidem, sed olim resurrecturis. Quod ipsum tamen impunitatem quandam peccandi non inferre, ultrò patet. III. Eo ipso quo conceditur, dæmones, damnatosque coactam Christo obedientiam, non voluntariam, præstare, peccare sponte intelliguntur. Cum obedientia lege requisita sit spontanea; quicquid autem à lege recedit, id peccatum est. Damnati enim ita Christo colla sua submitunt, eumque pro Domino suo agnoscunt, ut mallent eum prorsus non esse, vel certè sibi non imperitare; ut vellent, si fieri ullâ ratione posset, subtrahere sese obsequio & excutere, justum licet, dominium. Quod verò, quantum crimen sit, nemo non animadvertit. Denique IV. si ex incessante intuitu Christi, tanquam severi judicis, sequitur, damnatos peccare non posse, tunc nec dæmones hodie, qui furorem oculorum manuumque ejus perpetuò non minus intuentur atque experiuntur, peccare poterunt, quod apertè falsum est. Quinimò hoc ipso peccant damnati & dæmones, quia DEUM non vident, nec sentiunt, nisi iratum. Quemadmodum enim ex visione DEI, tanquam summi boni, beati in cælo nonnisi quietem animi atque ex hac summum DEI amorem: ita ex visione DEI, tanquam severi judicis, damnati in inferno nonnisi animi confusionem, atque ex hac summum DEI odium haurire possunt. Contrarium enim contraria est consequentia, sicut supra aliquoties diximus.

CXXXV. Denique ad auctoritatem recentiorum Theologorum duplici ratione respondetur. I. Eidem aliorum, & quidem numero plurium, auctoritatem opponendo. Licet enim in quæstione circa fidem potius, quam de fide, salvâ religione, salvâ charitate & amicitia, ab invicem dissentire, neque tum in hoc casu majorem fidem faciunt docentium nomina, quam argumenta ab ipsis adducta. II. Nec quisquam est, qui sine omni dubitatione asseverare audeat, prorsus non peccaturos esse damnatos. Probabile saltem esse ajunt & disputari de eo in utramque partem permittunt. Quinimò ex nostris partibus nemo, ut arbitror, est, quin habituale peccatum damnatis vindicer, quod Rob. Parkeus, homo Reformatus, ex principio longè periculosissimo, & à nullo nostratium concessio, nempe exleges esse damnatos, & ratio-

tionibus alii
facient ea, q
rum Luther
CXXV
versiam n
pari. Fac
nostræ C
rum, datâ
damnatoru
iam, duce H
quorum con
affundit, pa
formata: E
oculum ost
cum actual
& constit
motus pecc
sario sit vo
sa promane
Utrum omni
tionem æter
singula, &
executi nece
ficas & Po
tatione pecc
libus, conc
est, refund
ditione id
est, peccati
le, dum in
tur fuerat,
tur, veritat
producer
CXX
que ad vo
normam.